

Урок 6

ЖИТТЯ ЛЮДЕЙ ЗА ПЕРВІСНИХ ЧАСІВ: СУСПІЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ Й ОРГАНІЗАЦІЯ ВЛАДИ

Алгоритм роботи на уроці:

1. Опрацювати навчальний матеріал підручника (параграф 6), конспект уроку.
2. Зверніть увагу на ключові питання теми: розвиток форм організації первісного суспільства та організацію влади в первісному суспільстві.
3. З'ясуйте визначення нових термінів та понять: **родова община, сусідська община, плем'я**.
4. Виконай практичну частину уроку, заповнивши лист самоконтролю.

ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

ЯКИМ БУЛО ПЕРВІСНЕ СУСПІЛЬСТВО?

- Найдавнішим людським колективом було **первісне стадо** - невелике нестійке об'єднання первісних людей (Див мал.1).
- З появою людини сучасного типу відбулося становлення людського суспільства. **Приблизно 35- 40 тис. років тому первісні люди жили громадами** з 25-40 осіб, що склалися з родичів, представників 5-7 сімей, які разом працювали та мали спільне майно. Дослідники називають такі колективи **родовими общинами** (Див. мал. 2).
- Незабаром на зміну колективу кровних родичів приходить **сусідська община** (Див. мал. 3). У сусідській общині роль сім'ї ще більше зростає. Саме за тих часів сім'ї стали вести окремі господарства й мешкати окремо. Відбувається **розшарування населення**: з'являються заможні й бідні члени общини, тобто **виникає майнова нерівність**.

Малюнок 1. Первісне стадо

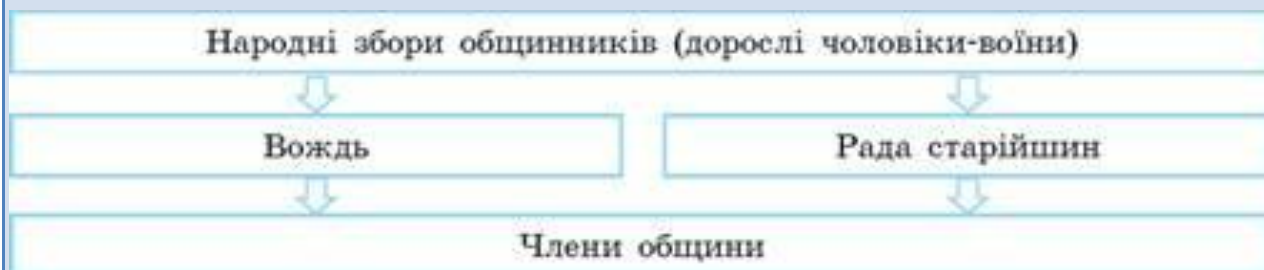
Малюнок 2. Родова община

Малюнок 3. Сусідська община

ЯК БУЛА ОРГАНІЗОВАНА ВЛАДА ЗА ПЕРВІСНИХ ЧАСІВ?

Схема 1

- У мирний час життям спільноти керували збори членів общини (**народні збори**) та **рада старійшин**. **Народні збори**, які склалися з чоловіків-воїнів, обирали вождя, який під час конфліктів очолював загони озброєних членів общини.
- **Із вождів та старійшин формувалася знать** - прошарок родової верхівки, представники якої прагнули закріпити своє панівне становище.

Схема 2

Словник

***Влада** – здатність і можливість того, хто нею володіє, за допомогою авторитету, заохочення, примусу впливати на дії інших.

ЯКИМИ БУЛИ ПЕРШІ МІСТА?

- Найбільшим із перших міст був **Чатал-Гуюк**, розташований на території сучасної Туреччини. Датою його заснування вважають кінець 7 тис. до н. е. Мешканці цього поселення вирощували більше десятка видів рослин (серед яких пшениця, ячмінь, горох), займалися також тваринництвом - розводили здебільшого овець.
- У житлах робили лежаки та лавки з глини. Знали в Чатал-Гуюку й кераміку. Вулиць у місті не було. У будинки потрапляли крізь отвір у пласкому даху, а на дах - знадвору по драбині. Місто не мало оборонних споруд: захистом слугував суцільний мур, який утворював зовнішні стіни.
- **Чатал-Гуюк** та інші «неолітичні міста», розкопані археологами, дають підстави вважати, що їхні жителі майже досягли рівня **цивілізації**.

Урок 6. Лист самоконтролю

1. Упорядкуй назви форм організації суспільства з їх характеристиками, поєднавши стрілочками.

1 Родова община	А невелике нестійке об'єднання первісних людей
2 Первісне стадо	Б Колектив родичів (один рід), що ведуть спільне господарство і мають спільне майно.
3 Плем'я	В Колектив, який складався з окремих сімей, не пов'язаних між собою родинними зв'язками, та проживав на одній території.
4 Сусідська община	Г Декілька родів, що живуть на одній місцевості та мають спільних родичів, звичаї і вірування.

2. Роздивіться схему та поміркуйте:

Чим сусідська община відрізняється від родової?

Зверні увагу:

- Як змінилася орна ділянка в сусідській общині порівняно з родовою?
- У родовій общині угіддя для випасання худоби були спільними. Чи змінився такий стан речей за сусідської общини?
- На які ще відмінності ви звернули увагу?

3. Дайте відповіді на наступні запитання (усно).

1. Як було організовано людське суспільство за первісних часів?
2. Між ким поділено владні повноваження в первісному суспільстві?
3. Коли виникли найдавніші міста? Що сприяло їх появі? Де вони розташовані?

4. Розв'яжіть хронологічні задачі (переглянь навчальний матеріал підручника на с. 9-11 та конспект уроку 2).

4.1. Який рік передував 476 р. до н. е., який рік є наступним за 476 р. до н. е.?

Відповідь _____

4.2. До якого століття та якої його половини належить 753 р. до н. е.?

Відповідь _____

4.3. До якого тисячоліття належить 753 р. до н. е.?

Відповідь _____